

ایده پایداری شاخص‌های زمینه‌ساز حکومت مهدوی، با تأکید بر اندیشه‌های امام خامنه‌ای*

مهدیه علوی فر^۱

چکیده

شاخص‌های «مدینه فاضله» همان اهداف عقلانی، پویا و واقعی‌اند که در صورت پایداری، نسبت به دو مسئله «ارائه الگوی وضع مطلوب» و «عدم مقبولیت وضع موجود» بشريت را به حیات در آرمان‌شهر رهنمون می‌سازند. این سؤال مطرح است که چگونه می‌توان با پایداری و استقامت در سه گستره معنویت، روح و روانی و سیاست زمینه‌های تعجیل حکومت آرمانی مهدوی را فراهم کرد؟ در این مقاله با روش تحلیلی - توصیفی راهکارهای پایداری برای ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی اسلامی در بُعد معنوی از منظر مقام معظم رهبری بررسی شده که عبارت از: یاد خدا (اقامه نماز)، ایمان به وعده الهی و اعتقاد به مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه می‌باشد. معرفت‌افزایی جهانیان به موعود عدل‌گستر، ایستادگی بازدارنده از طریق حذف مدیریت دیکتاتوری و تشکیل کمپین ضد استکباری علیه آمریکا و اسرائیل، اعتدال اقتدار ایرانیان مشروط به روش دموکراسی اسلامی، تشکیلات نظامی و امنیتی، پیشرفت در بُعد نرم‌افزاری و سخت‌افزاری راهکارهای پایداری علیه ظلم و بی‌عدالتی است. در آخر، سز کامیابی پایداری در دو گستره قبلی، مزین شدن انقلابیون با روحیاتی چون برخورداری از عزت ملی، امید و قوت قلب است که با این شاخص‌ها باید آرمان‌ها را از اهداف فردی به اهداف جمعی با رویکردی جهانی مبدل سازند.

واژگان کلیدی

پایداری، استقامت، مقاومت، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه، عدالت، امام خامنه‌ای.

مقدمه

آرمان‌ها به الگوهای رفتاری آشکار و رسماً پذیرفته شده اطلاق می‌شوند که اگر منشأ و حیانی داشته باشند و مزین به شاخصه‌هایی چون محرک بودن، واقعیت‌گرایی و عقلانیت باشند، رهاورد آن، عینیت یافتن «آرمان‌شهر مهدوی» یا همان «حیات طیبه» است که می‌توان با آن نمایی از تمدن عظیم و بالنده اسلامی را به جهانیان عرضه کرد. شرفیاب شدن به این تمدن جهانی مشروط به مهیا نمودن زمینه‌های تحقق آرمان‌ها و پایداری و استقامت نسبت به

* تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۳/۱۵

۱. استادیار و عضو هیئت علمی گروه معارف دانشگاه شهید باهنر کرمان، ایران (mahdiehalavydar@uk.ac.ir).

شاخص‌ها است؛ چراکه قوانین حاکم بر طبیعت، تاریخ و سنن الهی حاکی از نظام‌مندی جهان تحت یکسری قوانین علی و معلولی است، من جمله حیات در آرمان‌شهر مهدوی مستلزم پایداری و زمینه‌سازی در عرصه‌های معنوی، سیاسی، اجتماعی، روحی و روانی است. هم‌چنین پایداری در عرصه‌های گوناگون در مقابل جبهه باطل برای ظهور تمدن عظیم اسلامی در جناح حق، به یک مجموعه انقلابیون با روحیاتی چون مقاومت، پایداری، هوشیاری نیاز دارد که در ضمن رذایلی مانند خودخواهی، حب زر و زیورهای دنیوی از قلوبشان خارج شده باشد که در غیر این صورت، تحقق آرمان‌شهر آرزو و خیال ذهنی بیش نیست.

مقام معظم رهبری از جمله نظریه‌پردازان و انقلابیون قبل از سال پنجاه و هفت در ایران هستند که در منشور گام دوم انقلاب، بزرگ‌ترین آرمان انقلاب را در مرحله دوم «ایجاد تمدن اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواحنا فداه)» معرفی کرده‌اند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۱/۱) و در طول زعامت با درایت‌شان، راهکارهای پایداری و راهبردها و نقشه جامع رسیدن به این آرمان بزرگ را برنامه‌ریزی و طراحی نموده‌اند و مسئولیت اجرای این طرح در گستره جهانی را به عهده جوانان انقلابی عصر حاضر گذاشته‌اند تا با پایداری و استقامتی خستگی‌ناپذیر، این بخش از جهاد بزرگ را برای زمینه‌سازی حکومت مهدوی ایفا نمایند.

بیان مسئله

ظهور مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف بشارت آرمان‌شهر مهدوی با شاخصه‌هایی چون حاکمیت توحید، معنویت، عدالت، انسانیت و پیشرفت در دو بعد نرم‌فزاری و سخت‌افزاری دارد. در این جا این مسئله مطرح است که چگونه می‌توان با پایداری در دوران قبل از ظهور، زمینه‌ها و شرایط ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف برای حاکمیت جهانی ایشان مهیا نمود؟ آیا پایداری و استقامت نسبت به باورهایی مانند هدفمندی نظام هستی، ایمان به غیب و نماز در سعادت انسان و پایه‌گذاری ارکان آرمان‌شهر مهدوی موثرند؟ راهکارهای پایداری و مقاومت در مقابل ظلم و بی‌عدالتی در گستره جهانی چیست؟ چگونه می‌توان با امید، عزت و قوت قلب، ارکان حکومت آرمانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را با پایداری بنیان گذاشت؟

ضرورت پاسخ عملیاتی به این مسائل، بدان جهت است که جریان سنت خدا بر این است که وضع هیچ امتی را دگرگون نسازد، مگر آن‌که خودشان مصمم بر دگرگونی حالات و شرایط خویش باشند؛ لذا برای تغییر زمان غیبت و شرایط جانگاز آن به زمان ظهور نور، باید منتظران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف با پایداری و استقامت، تغییراتی بنیادین در عرصه‌های گوناگون را به

منصه ظهور برسانند تا مشمول امداد الهی برای تغییر شرایط و رفع موانع گردند.

پیشینه موضوع

طراح نظام هستی از ابتدا تا انتها خداوندگاری است که در نهایت، فطرت عالم را بر غلبه حق بر باطل و حاکمیت متقین و صالحان بر روی زمین قرار داده است و انبیاء و اولیای عظام را با همراهی بشریت مجری طرح آرمان شهر معرفی کرده است؛ لذا هرگاه بشر با رویکرد جمعی و جهانی، اسقامت، صبر و پایداری اش در مواجهه با ظلم در حد لازم و کافی باشد، در آن صورت از موهبت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف و آرمان شهر برخوردار می‌گردد.

مقاله و رساله‌ای در حیطه پایداری شاخص‌های زمینه‌ساز از منظر مقام معظم رهبری یافت نشده است و از آن جایی که ایشان نیابت عام و مشروعیت الهی برای حاکمیت جامعه اسلامی در دوران غیبت دارند، ضروری است از منظر ایشان اهداف و برنامه‌های آرمانی قبل از ظهور بررسی شود. مقالات موجود در راستای آرمان و زمینه‌سازی به شرح ذیل است: مقاله «آرمان شهر ملاصدرا، چیستی، ارکان و ویژگی‌ها» از سید عبدالرئوف افضلی و نجف‌لکزایی (۱۳۹۲)، مقاله «اهداف دولت زمینه‌ساز ظهور» از مریم کریمی تبار (۱۳۸۷) و مقاله «زمینه‌سازی ظهور؛ چیستی و چگونگی» از نصرت‌الله آیتی.

معنای زمینه‌سازی و پایداری

اساسی‌ترین تکلیف در دوران قبل از ظهور مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، پایداری و زمینه‌سازی برای اقدامات آن بزرگوار است. افتخار همراهی با مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف و حیات در جامعه مهدوی تنها نصیب کسانی می‌شود که قبل از دوران ظهور، زمینه را برای حکومت آرمانی مهدوی مهیا نمودند، ایشان دست روی دست گذاشته و در کنجی زانوی غم را به بغل نگرفته‌اند، بلکه با تمام نیرو با جان و مال خویش مجاهدت کرده، و بدین طریق مقام و درجه فضل و فضیلت را اکتساب کردند «... فضل الله المجاهدین باموالهم و انفسهم علی القعدین درجه...» (نساء: ۹۵).

زمینه‌سازی به معنای به وجود آوردن مقدمات انجام امری است (انوری، ۱۳۸۱ ش: ج ۵، ۳۸۶). در اصطلاح زمینه‌سازی؛ یعنی تحقق یک پدیده (زمینه) در تحقق پدیده دیگر تأثیرگذار است. زمینه‌سازی حکومت آرمانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف یعنی آمادگی و ایجاد مقدمات ظهور در ابعاد اعتقادی و عملی تا بدان میزان که سبب تعجیل در ظهور شود و اهمال در برابر آن باعث تأخیر در ظهور و حکومت آرمانی می‌شود (آیتی، ۱۳۹۰ ش: ۳). چنان‌که شیخ طوسی بر

این عقیده است که وجود و تصرف امام از الطاف الهی نشأت می‌گیرد، غیبت و محرومیت از وجود امام از پیامدهای سوءرفتار بشر است. «وجوده لطف، و تصرفه [لطف] آخر، و غیبتة منّا» (طوسی، ۱۴۰۷ق: ۲۲۱) از این کلام چنین استنباط می‌شود؛ چنان‌که اعمال ناشایست بشر منجر به غیبت امام شده، از آن سو اقدامات اصلاح‌گری و زمینه‌ساز، نوید ظهور موعود رابه گوش جان می‌رساند. موعودی که از طرف خداوند مأموریت یافته، بشر را به مقصد و غایت آرمانی برساند.

زمینه‌سازان ظهور با جهانی پراز نیرنگ و پلیدی مواجه‌اند و لکن کمی عِدّه و عُدّه مانع از حرکت آنان برای زمینه‌سازی حکومت مهدوی نمی‌گردد چرا که ایمان به وعده‌ی نصرت الهی دارند «خدای متعال به شما وعده داده است که اگر دین او را و راه او را و هدف‌های الهی را یاری کنید، شما را یاری خواهد کرد. یاری خدا به معنی یاری تمام نیروهای موجود در این طبیعت است؛ همه به کمک شما خواهند آمد؛ نیروهای ماوراء طبیعی هم به کمک شما خواهند آمد» (بیانات رهبری، ۱۳۸۹/۸/۱۹).

مسئله مهم این است که خدا در چه صورت بندگان را یاری می‌کند؟ و نصرت خودش را شامل حال بندگان می‌کند؟

باید دانست «حق تا وقتی از مردم پشتیبانی نداشته باشد، یک واقعیت ذهنی و یک حقیقت معنوی است؛ نمی‌شود توقع داشت در جایی تحقق و استقرار پیدا کند. اما وقتی به دنبال حق، نیروی ایمان انسان‌ها بسیج شد و به راه افتاد، حق طبق طبیعت نظام هستی است؛ لذا تحقق پیدا می‌کند، و تحقق پیدا کرده است» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۱۰/۱۹) در قرآن کریم، خداوند می‌فرماید:

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِئْتَهُ وَ يَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ (بقره، ۱۹۳)؛

با آنها بجنگید تا فتنه (بت پرستی و سلب آزادی از مردم) باقی نماند و دین، تنها از آن خدا شود.

چنان‌که معلوم گشت، نصرت الهی و تحقق وعده جهانی شدن دین الهی در لوای حکومت آرمانی مهدوی، مشروط به استقامت مقاومت است. لذا جوامعی که در مسیر مبارزه حق و باطل و پایداری نسبت به شاخص‌های الهی کاهلی و سستی می‌ورزند؛ بدانند که وعده نصرت الهی با «نشستن، با تبلی کردن، با توهمات دلخوش کردن، با مصالح امت اسلامی بازی کردن و هوای نفس را بر مصالح امت اسلامی ترجیح دادن،... با بی‌اعتمادی به صدق وعده الهی و در

مقابل با اعتماد به دل خوش کُنک‌های دشمنان، قدرت‌های مستکبر و زورگوی جهانی...» محقق نخواهند شد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۰۵/۱۶؛ ۱۳۹۴/۰۳/۱۴).

انقلاب اسلامی و حاکمیت الهی یکی از مؤثرترین عوامل زمینه‌ساز حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه‌الشریف به رهبری امام خمینی رحمته‌الله علیه بوده است. ولکن برای بالندگی و رشد نهال انقلاب اسلامی پایداری لازم است. با توجه به رهنمودهای رهبری امام خامنه‌ای پایداری نسبت به اهداف و اصول انقلاب اسلامی، معادل‌هایی چون مقاومت و استقامت دارد.

در فرهنگ قرآنی مقاومت صفت کسانی است که نه تسلیم زورگویی، نه اهل سلطه‌طلبی و نه اهل فرو رفتن در موضع انفعالی می‌باشند، در عین حال مقاومت‌گراها نه اهل تجاوز، نه اهل سلطه‌طلبی و دست‌اندازی به ملّت‌ها و کشورها هستند، نه اهل فرو رفتن در لاک دفاعی و موضع انفعال است؛ بلکه در موضع اقتدار، بازدارنده می‌باشند چنان‌که خداوند می‌فرماید: «أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ» (انفال: ۶۰) «تُرْهَبُونَ بِهِ» همان چیزی است که در ادبیات سیاسی «قدرت بازدارندگی» می‌گویند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۲/۲۰).

«در تعبیر قرآنی، اسم پایبندی به مبانی و ارزش‌ها استقامت است» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۳/۱۴).

واژه استقامت دلالت بر ارزش‌هایی دارد چون «ایستادگی کردن، ادامه دادن، راه را دنبال کردن و متوقف نشدن است» (امام خامنه‌ای، ۹۰/۱۱/۱۰) در جای دیگری می‌فرمایند: استقامت، یعنی در همین خط مستقیم پایداری کردن و پافشاری کردن و زاویه‌ای ایجاد نکردن (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۲/۵/۵).

از این تعریف معلوم می‌گردد که «تداوم، یک عنصر جدیدی است غیر از خودِ اصلِ شروعِ عمل» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۳/۲۶). بنابراین، استقامت و تداوم نسبت به ارزش‌ها و اهداف، حقیقتی غیر از شروع عمل است، چه بسا مهم‌تر از عمل است. به تعبیر دیگر استقامت همان عاقبت‌بخیری در هر عمل ارزشی است.

این مفهوم در اشعار بسیاری از شاعران انقلابی و ولایی وجود دارد، چنان‌که سلمان هراتی می‌گوید:

اینان که در پای بیستون به صف ایستاده‌اند

راهیان عشقند

و منتظرند کسی بیاید و تیشه‌ها را تقسیم کند

تیشه ابزار سعی عاشقانی است

که سینه به سینه کوه می‌روند

و کار تخریب حصار را

تجربه می‌کنند

اینان مهیای ظهور بت‌شکنند (هراتی، ۱۳۶۴: ۷۳).

پایداری نسبت به شاخص‌های زمینه‌ساز حکومت مهدوی

پایداری و استقامت نسبت به وظایف و تکالیف دینی در ابعاد فردی و اجتماعی، معنوی، سیاسی و اجتماعی و روحی و روانی به مثابه خشت‌هایی است که در هر لحظه بنای رفیع ظهور را تکمیل می‌کند و موجبات «بسط ید امام» و پی‌گیری اهدافش را فراهم می‌کند.

استقامت و پایداری نسبت به اصول، مبانی و اهداف مهم‌ترین رکن به مقصد رسیدن هر تحول اجتماعی است. چرا که چالش عدم صیانت و حفاظت از اهداف انقلاب منجر به تبدل هر انقلابی به ضد خود خواهد شد. این تغییرات یک دفعه به صورت ۱۸۰ درجه نیست، بلکه این تغییر جهت‌گیری‌ها نامحسوس و تدریجی، سیرت انقلاب‌ها را به کلی عوض می‌کند... (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۹/۳/۱۴).

بدین جهت برای منحرف نشدن و در جهت‌گیری غلط نیفتادن، احتیاج به شاخص‌های معینی در سر راه اهداف هست (همان).

مقام معظم رهبری شاخص‌هایی که بر پایداری، استقامت و مقاومت جامعه زمینه‌ساز حکومت مهدوی دلالت دارد؛ چنین برمی‌شمرند:

نباید اعتقاد به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را فقط به جنبه آرمانی آن ختم کرد، بلکه باید سربازان منجی و مصلح جهانی که با تمام مراکز قدرت و فساد بین‌المللی مبارزه می‌کند، از جهت فردی خود را به آن هیئت و خلق، عدالت‌خواهی، موحدگرایی و حق‌محوری که در دوران مورد انتظار این نوع خلق و هیئت متوقع است؛ نزدیک کنند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۴/۱۸).

همچنین از جهت اجتماعی نیز مقدمات متناسب با آن غایت متعالی را هم چون عدم سازگاری با ظلم، حرکت قاطع علیه ظلم، اقامه حدود اسلامی و عدم اجازه به جولان دادن اندیشه‌های غیراسلامی و ضداسلامی از راه معقول و رشد کیفی و کمی جامعه اسلامی را فراهم

نمایند، با چنین پایداری می‌توان قدم به قدم جامعه خود و زمان و تاریخ خود را به تاریخ ظهور ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف نزدیک‌تر کنند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰: ۳۴۳-۳۴۴).

جامعه پایدار و زمینه‌ساز حکومت مهدوی برای عدم انحراف و عدم تغییر در جهت‌گیری‌ها نیاز به علم نمودن شاخص‌های معینی در جاده انتظار دارد که عبارت‌اند از: شاخص‌های معنوی، شاخص‌های سیاسی - اجتماعی و شاخص‌های روحی - روانی.

پایداری و استقامت شاخص‌های معنوی

در جهان بینی الهی دنیا همان عالم محسوس است و لکن در این جهان بینی عالم منحصر در محسوسات، نیست. بلکه محسوسات یک قشر نازکی از عالم غیب است و قسمت عظیم‌تر در ماورای آن است، آنچه نامحسوس است غیب نامیده می‌شود (مطهری، ۱۳۷۷ش: ج ۲۶، ۱۲۲) که امور معنوی بر اساس اصالت عالم معنا و عالم غیب استوار است (طباطبایی، ۱۴۲۴ق: ۲۳۷). فلسفه وجودی عالم غیب و ایمان به آن است که استعدادهای محسوس انسان، در گهواره دنیا تکامل و تعالی برای حیات در عالم غیب پیدا می‌کند (محمدجواد رودگر، ۱۳۸۸ش: ۴). از سوی دیگر «ریشه فساد، عدم توجه به این باطن حقیقی عالم است. سر، معنا و باطن زندگی و حیات انسان، این است که متوجه یک مبدأ و تکلیف بودن، منتظر یک الهام بودن، گوش به فرمان یک مبدأ حاکم و قادر و صاحب اختیار از غیب بودن. این، اصل قضیه است؛ که باز تعبیر دیگر قرآنی، همان «ایمان به غیب» است: ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ﴾ (بقره: ۳)... این، اولین هدیه بعثت‌ها به انسان‌ها و اولین هدف پیغمبر است؛ که آنها را متذکر کند و به آنها ایمان بدهد؛ آن هم ایمان به غیب» (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۴/۰۹/۲۹). بنابراین شرط معنویت‌گرایی در گرو باور به غیب و گرایش به آن است که از مصادیق غیب یکی الله است و دیگری اقرار به حقانیت قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. چنان که از ابی عبدالله علیه السلام درباره این کلام باری تعالی روایت شده است:

هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ قَالُوا مَنْ أَقْرَبُ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ حَقٌّ (ابن بابویه، ۱۳۸۲: ج ۱، ۱۷).

استقامت و پایداری نسبت به این دو اصل عامل تحول، عدالت اجتماعی و سعادت اخروی است.

الف) استقامت و پایداری نسبت به یاد خدا

فلسفه و حکمت خلقت در منطق قرآن، عبودیت و بندگی «الله» است، لذا اولین شاخصه

حکومت آرمانی مهدوی فراگیر شدن ندای «لا اله الا الله» در سرتاسر گیتی است. شهید مطهری بر این عقیده است که منطق قرآن از فلسفه و هدف خلقت انسان، دانستن و توانستن نیست، بلکه هدف او پرستش آفریدگارش است. بالطبع در این نگرش هدف اصلی از زندگی، جز معبود چیز دیگری نمی تواند باشد؛ یعنی قرآن بالندگی و رشد انسان را در هدف و آرمانی چون «الله» خلاصه می کند و بس؛ و هرچیز دیگر غیر او جنبه مقدّمی دارد، نه جنبه اصالت و استقلال و هدف اصلی (مرتضی مطهری، ۱۳۷۲: ۷۶). از بین تمام شاخص ها اصالت و تقدّم با پایداری و استقامت به عبودیت الله و یاد اوست. چنان که خداوند می فرماید: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (احقاف: ۱۳) یاد خدا تهدیدات دورنی و خارجی مانع پایداری و مقاومت در مقابل زورگویان و سدهای استقامت در راستای اهداف را زائل می نماید. ره آورد استقامت در یاد فعالانه الهی زوال هرگونه خوف و حزنی را به ارمغان می آورد. استقامت در «قالوا ربنا الله» نفی دو آفت اجتماعی یعنی ترس و اندوه را بشارت می دهد؛ نشاط اجتماعی، امید، شادابی، سرزندگی و طراوت در نسل جوان مرهون باور به این گزاره ملکوتی و قرآنی است (امام خامنه ای، ۱۳۹۹/۶/۳۱). از منظر آیت الله خامنه ای اولین گام برای این که جامعه - ای اهل استقامت و ایستادگی برای زمینه سازی حکومت مهدوی شوند عبارت از این که «زرهی پولادین از یاد خدا و از توکل به خدا بر تن خودشان بیوشند و وارد میدان شوند» (امام خامنه ای، ۱۳۹۲/۲/۲۵).

چرا که ذکر مرحله عالی از استکمال عقل عملی است که اختصاص به «اولی الالباب» صاحبان خرد و اندیشه دارد که دائماً در هر حالتی چه قیام و چه قعود به یاد خداوندند، البته نه یادی که توام با خلسه و درویش مآبانه باشد، بلکه به یاد خدا بودن فعال و عملی که توام با مهم ترین و اساسی ترین نقطه یک ایدئولوژی؛ یعنی هدف مندی خلقت است «ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانه» (امام خامنه ای، ۱۳۹۳ ش: ۹۵).

از اسرار تمرکز بر شاخص یاد خدا و توجه به هدف خلقت، ریشه کن شدن آرمان های خیالی و واهی است. مقام معظم رهبری می فرماید:

یاد خدا همان جاذبه قوی است که گفتم جاذبه های کوچک را محو می کند، اثرشان را خنثی می کند، همین ذکر الله است (امام خامنه ای، ۱۷۱).

نماز در بین تمامی اذکار به دلیل عوامل زیر از جایگاه ویژه ای برخوردار است، زیرا نماز به طور طبیعی موجب انس انسان با خدا، رافع گناهان و عامل قوام دینداری و تقوا است، بدین جهت پایه های یک حرکت عظیم جهانی که نظام جمهوری اسلامی ستون مستحکم آن است، بر نماز

استوار است (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۵/۶/۲۷). هم‌چنین نماز عامل تحقق آن میزان تقوایی است که متقی از هیچ نیرویی به جز خدا اتکا و استعانت نداشته باشد. «ایک نعبد وایک نستعین» و در عین حال از سردمداران فساد؛ یعنی «مغضوب علیهم» و از دنبال‌ه روان فساد، یعنی از «ضالین» تبری می‌جوید (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۳ ش: ۷۶-۷۷). با این ذکر و آرامش می‌توان قوانین نظم نوین جهانی را برانداخت و تمدن عظیم اسلامی را برپا نمود، هم در این دنیا به آرمان‌شهر دست یافت و هم در آخرت به جایگاه بهشت برین رسید (همان: ۱۷۱-۱۷۲).

ب) استقامت و پایداری نسبت به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف

ره‌آورد استقامت و پایداری نسبت به ارزش‌ها و اهداف الهی بهره‌مند شدن از آب فراوان است «وَأَلَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا» (جن: ۱۳). استقامت مسیری فراطبیعی و معنوی است، پس پاداش آن نیز علاوه بر فراوانی در نعم طبیعی، امری فراطبیعی و معنوی می‌باشد. بدین جهت تبیین تأویل واژه آب در روایات ضروری است.

تاویل آیه «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»^۱ از موسی بن جعفر علیه السلام سؤال شد در پاسخ فرمودند:

تَأْوِيلُهُ: إِنْ قَدَّمْتُمْ إِمَامَكُمْ، فَسَنْ يَأْتِيَكُمْ بِإِمَامٍ جَدِيدٍ (بحرانی، ۱۴۱۶ ق: ۳۷۹)؛

امام در تأویل آیه فرمودند: اگر امام شما غائب شود، چه کسی امام جدید را می‌آورد؟

از علی بن موسی الرضا علیه السلام درباره این آیه سؤال شد «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»؛

فَقَالَ علیه السلام: مَاؤُكُمْ أَبْوَابُكُمْ أَى الْأَئِمَّةِ علیه السلام؛

امام رضا علیه السلام فرمودند: مراد از آب پدران شما یعنی ائمه علیهم السلام هستند (قمی، بی‌تا: ج ۲، ۳۷۹).

علامه طباطبایی رحمته الله علیه نیز براساس روایات ذیل این آیه شریفه بر این عقیده بودند:

آیه شریفه بر ولایت علی علیه السلام و دشمنی آن جناب تطبیق می‌کند (طباطبایی، ۱۳۷۴: ج ۱۹، ۶۱۲).

خداوند نعمت رسالت را خدا منت می‌گذارد؛ بی‌هیچ‌گونه سابقه استقامت و پایداری به بشر

۱. مرا خبر دهید اگر آب شما به زمین فرو رود، و روی زمین آبی نماند، چه کسی است که در روی زمین برایتان آب جاری سازد؟

موهبت می‌نماید. ولکن برخورداری از نعمت امامت و ولایت مستلزم مقاومت و پایداری در جهاد اکبر و اصغراست.

شرط لازم برای عینیت یافتن حکومت مهدوی، پایداری برای حاکمیت حاکمان الهی که به صورت خاص (نص الهی) یا به صورت عام از طرف خدا مشروعیت ولایت بر جامعه را داشته باشند. صدرالمتألهین در این باره می‌فرماید:

جامعه‌ای آرمانی است که در آن معصوم یا جانشین معصوم حاکم باشد، زیرا در چنین جامعه‌ای است که رسیدن به سعادت و کمال مطلوب برای انسان امکان‌پذیر است (ملاصدرا، ۱۳۶۰: ۴۹۰).

استقامت نسبت به ره‌آورد عید غدیر از چند جهت ضروری است: اولاً پایه‌گذاری قاعده ولایت و ضابطه امامت و رهبری جامعه اسلامی است؛ ثانیاً وضع این قاعده منجر به یأس دشمنان از تغییر دین شد «الْيَوْمَ نَيِّسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ» چون تغییر مسیر دین منوط به تغییر هسته مدیریت و هسته ریاست است اگر این نقطه قدرت تغییر پیدا کند، همه چیز تغییر پیدا می‌کند (بیانات رهبری، ۱۳۹۵/۶/۳۰)؛ ثالثاً ره‌آورد آن اکمال دین و اتمام نعمت است «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي» (مائده: ۳).

اکمال دین و اتمام نعمت در گرو در شمع نور امام قرار گرفتن است. و اگر کسی خودش را از دایره ولایت امام خارج کرد؛ و در نظامات جائری نفسانی و شیطانی قرار بگیرد؛ علیرغم اعمال فردی حسنه، به سر منزل مقصود نخواهد رسید (جعفری هرستانی و دیگران، ۱۴۰۰: ۱۰۴). وجود آرمانی حضرت بقیة الله الاعظم در بین سایر معصومین عليهم السلام برای تحقق آرمان شهری جهانی، به دو دلیل ممتاز است:

۱. بخشی از جهان بینی بشر که مسئله منتها سیر بشریت و مقصد او در این دنیا، با اعتقاد به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الیه عدالت‌گستر جهانی تکمیل می‌شود و عدم التفات به این رکن منجر به نقصان در جهان بینی می‌گردد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۳/۰۳/۲۱)؛
۲. مسئله مهدویت در چرخه و حلقه معارف عالیه دینی مثل نبوت است، چون مهدویت مبشر اهدافی چون، ایجاد جهان توحیدی براساس عدالت و با استفاده از همه ظرفیت‌های درونی انسان است (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۰۴/۱۸).

پایداری شاخص سیاسی و اجتماعی

لازمه حکومت آرمانی مهدوی برای برافراشتن کلمه «لا اله الا الله» در رأس مخروط جهان

هستی، «اقامه عدالت» و نفی فرعون‌ها و نمرودهای زمان است و در مرحله دوم مجهز شدن به سلاح پیشرفت در بُعد نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در عرصه‌های فکری، علمی و معنویت است؛ ره‌آورد این چنین پیشرفتی، از طرفی اهتزاز پرچم تمدن عظیم اسلامی و از طرف دیگر به خواری و ذلت کشیدن ابرقدرت‌ها و کوتاهی دست آنان از تجاوز و استعمار است و در یک کلمه استقرار «قسط» است.

پایداری شاخص عدالت

در قرآن کریم از عدالت اجتماعی تعبیر به قسط شده است. معلوم می‌شود که بین عدل و قسط تمایزی است. عدل مفهومی کلی و عام که در تمام نظام هستی حاکم است؛ ولیکن قسط یعنی این که عدل، خُرد شود و به شکل عدالت اجتماعی در آید (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۱/۱۱/۱). عدالت ثمره دلکش شجره طوبی فطرت انسانی و قانون طبیعت است که همیشه کام بشر را شیرین نموده است. براساس منظومه فکری رهبر عظیم‌الشأن به سه دلیل بشریت منتظر قائم قسط و عدل حضرت مهدی عجل‌الله‌تعالی فرجه‌التشریف است:

۱. برپایی قسط از قوانین لایتخلف طبیعت و تاریخ؛ مقام معظم رهبری می‌فرماید:

طبیعت عالم حاکی از استقرار حکومت عدل است و حرکت‌های عدالت‌خواهانه شاهد عینی بر آن است (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۰۶/۲۹؛ ۱۳۷۱/۱۱/۱۸).

۲. نیاز به عدالت؛ در بشریت طرح ایده حکومت عدل جهانی مهدوی به عنوان اساسی‌ترین نیاز انسان معاصر، می‌تواند پاسخگوی خلاء کنونی او باشد و قرار دادن چنین طرحی در مدار گفتمان جهانی زمینه‌های فکری ضرورت چنین تبدیلی را در اذهان پدید خواهد آورد و انظار عمومی را از اندیشه‌های متزلزل و نامتوازن به سمت اندیشه عقلانی و فطری و جامع‌نگر سوق خواهد داد (صمدی، ۱۳۸۸: ۱۳۵).

همان‌طور که «احمد سوکارنو» نیز مبنای تشکیل جنبش را عدم تعهد، نه وحدت جغرافیایی یا نژادی و دینی، بلکه وحدت نیاز به عدالت را می‌دانست (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۰۶/۹).

«بنابراین نیاز به عدالت و برقراری عدالت اجتماعی، آحاد بشر را به مسئله و درد بزرگ بشریت؛ یعنی فقدان عدالت و محرومیت از حقوق طبیعی رهنمون ساخته است و رفع این مسئله را انسان از ظهور مهدی موعود می‌طلبد و انتظار می‌برد. بنابراین مسئله، مسئله طلب عدالت است» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۰۷/۳).

۳. فطری بودن عدالت‌خواهی و عدالت‌گرایی؛ «اسلام به ما آموخته که انسان‌ها با وجود

ناهمگونی‌های نژادی و زبانی و فرهنگی، همسانی فطری آنها را به پاکی و عدالت و نیکوکاری و همدردی و همکاری و توحید و معرفت ذات متعالی خداوند رهنمون می‌گردد» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۰۶/۹).

اگر متفکرین اسلامی با روش عقلانی و فرمول نظام‌مند و منطبق با فاکتورهای هویتی و آرمانی، عدالت‌خواهی را بر خرده‌ها عرضه گردانند، بی‌شک عدالت از پوسته‌ها و مرز تصنعی عبور کرده و نگاه‌ها را به سوی خود معطوف خواهد نمود (صمدی، ۱۳۸۸: ۱۳۲).

راهکارهای پایداری در مقابل ظلم و بی‌عدالتی

مهم‌ترین ترفند تاکتیکی و درس عملی پایداری، براساس شعار عدالت عبارت است از این- که:

نباید خیال کند که سرنوشت دنیا همین است و بایستی به همین وضعیت تن داد؛ نه بداند که این وضعیت یک وضعیت گذراست - للباطل جولة (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۶/۲۹).

هم‌چنین با توجه به جهان‌بینی ادیان توحیدی که عاقبت دنیا به کام مومنین است، می‌توان چنین نتیجه گرفت که نابودی نظم ظالمانه جهان، نه فقط ممکن است، بلکه حتمی است و این چنین روح امید و شجاعت و ایستادگی در آن ملت دمیده می‌شود (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۰۷/۳).

امین پور پس از ارائه گزارشی از اوضاع منتظران مهدی زمان ظهور و عدالت را به فصل تقسیم تشبیه کرده است:

فصل تقسیم گل و گندم و لبخند رسید

فصل تقسیم غزل‌ها و غزل‌خوانی‌ها

سایه امن کسای تو مرا بس

تا پناهم دهد از وحشت عربانی‌ها (امین پور، ۱۳۸۵: ۳۵۶).

اکنون به برخی از راهکارهای پایداری و مقاومت در مقابل ظلم و بی‌عدالتی می‌پردازیم:
۱. بیداری و معرفت‌افزایی جهانیان نسبت به موعود عدل‌گستر؛ اگر از حقیقت مهدویت خرافه‌ها، ادعاهای دروغین و کج‌فهمی‌ها را زدود؛ نشان دادن حقیقت صحیح مهدی موعود مساوق با معجزه قبول و تصدیق مخاطب است (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۷/۵/۲۷). لذا وظیفه

زمینه‌سازان حکومت آرمانی مهدوی، طرح گفتمان شکست تمام ایدئولوژی‌های رقیب ایده حکومت عدل مهدوی است، تا بدین طریق رویکردی جهانی و جمعی نسبت به حکومت عدل‌گستر مهدوی ایجاد شود، در این صورت یکی از الزامات و بایسته‌های پایداری آرمان‌های زمینه‌ساز حکومت مهدوی محقق خواهد شد (صمدی، ۱۳۸۸: ۴۲)؛

۲. رسوا نمودن قدرت‌های پویشی مادی که از درون کرم خورده و موربانه خورده‌اند (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۱/۱۱/۱)؛

۳. تشکیل یک جبهه واحد ضدآمریکایی و ضدصهیونیستی در سطح دانشجویان جهان اسلام است. با تشکیل کمپین‌های اسلامی ضد سیاست‌های آمریکایی و صهیونیستی در فضای مجازی، تا در مواقع لازم میلیون‌ها جوان دانشجوی مسلمان با موضع‌گیری خود، حرکتی عظیم را در جهان اسلام به وجود آورند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۴/۱۲)؛

۴. تشکیل مشارکت دموکراتیک جهانی در عرصه مدیریت بین‌المللی و حذف مدیریت دیکتاتوری چند کشور غربی؛ چرا که ایشان منافع خود را به نام «قوانین بین‌المللی» و سخنان تحکم‌آمیز و غیرقانونی خود را به نام «جامعه جهانی» بر ملت‌ها تحمیل می‌کنند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۶/۹)؛

۵. طرح دعای حقوقی و احقاق حقوق مظلومان از طریق مجامع بین‌المللی؛ قوه قضائیه باید در موضوعاتی همچون تحریم‌ها، مصادره‌های آمریکایی‌ها، تروریسم و یا حمایت از شخصیت‌های مظلوم دنیا همچون شیخ زکزاکی و یا حمایت از مسلمانان میانمار و کشمیر، از جایگاه حقوقی وارد شود و نظر حمایتی و یا مخالفت خود را قاطعانه اعلام کند تا در دنیا منعکس شود (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۴/۱۲). این نسخه جدید از شجاعت و صراحت را، امام بزرگوار به ما عرضه کرد که تا قبل از آن هرگز چنین نسخه‌ای در جهان اسلام یافت نمی‌شد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۳/۳/۱۴)؛

۶. جریان مؤمن و انقلابی بداند که هم‌چنان مبارزه ادامه دارد (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۱/۱۱/۱) و این چنین آمادگی جهان اسلام و ایستادگی ایشان دشمن را بیمناک می‌کند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۸/۱۹) البته این رعب و وحشت از جنود الهی است که خداوند یاوران دینش را با آن امداد می‌رساند؛

۷. یقین به پیروزی مشروط به تحقق و پایداری این شرط که با همه وجود، پای احکام نجات‌بخش اسلام ایستادگی کردن (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۸/۱۹)؛

۸. تجهیز صالحین و وارثین زمین به سلاح «مقاومت و اقتدار» است. همان چیزی است که

در ادبیات سیاسی به آن «قدرت بازدارندگی» می‌گویند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۲/۲۰).
قدرت بازدارنده و ایجاد عدالت هرگز با موعظه و نصیحت ظالم به دست نمی‌آید، بلکه
احتیاج به این دارد که انسان‌های صالح و عدالت‌طلب، قدرت را در دست داشته باشند و با
زبان قدرت با زورگویان حرف بزنند.

سه عنصر اصلی حفظ اقتدار، قدرت و دفاع ملی که زمینه‌ساز پایداری و مقاومت برای
زمینه‌سازی حکومت آرمانی مهدوی است، عبارت‌اند از:

الف) اقتدار مردمی و روحیه انقلابی مردم: حکومت آینده حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف یک
حکومت مردمی مکتبی به ایمان‌ها و اراده‌ها و بازوان مردم است که با روش دموکراسی غربی که
لازمه آن، تبعیض، محرومیت و فقر است، به کلی متفاوت است؛ زیرا مردم‌سالاری امام زمان
مردم‌سالاری دینی است (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۷/۳).

نتیجه روحیه انقلابی و دینی مردم، تشجیع و تهییج نیروهای نظامی است که هرچه بیشتر
با اقتدار، کارهای خودشان را درست انجام بدهند.

ب) توجه به بخش تشکیلات نظامی و تشکیلات امنیتی است.

ج) پیشرفت در مسائل فنی و ابزارهایی که می‌سازند، همچون موشک‌های بالستیک (امام
خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۶/۴).

سروده غنچه نرگس از هراتی به ضرورت مقاومت بازدارنده با بی‌عدالتی‌های اجتماعی اشاره
دارد:

پیشوای کاروان عشق!

کاروان حماسه می‌سراید این چنین: انتظار سهم ماست

اعتراض نیز!

ما ظهور نور را به انتظار

با طلوع هر سپیده آه می‌کشیم

ای دلیل جنبش زمین قسم به فجر

تا تولد بهار عدل

ظالمان دهر را به دار می‌کشیم (هراتی، ۱۳۶۴: ۱۱۵).

پایداری شاخص پیشرفت

جامعه منتظر احیای تمدن عظیم اسلامی، بی آن که سنخیتی با پیشرفت حقیقی در ابعاد فرازمانی و فرامکانی داشته باشد؛ قابلیت پذیرا بودن پیشرفت آرمان شهر مهدوی را ندارد. بنابراین برای این که بشریت توان میزبانی از تکامل محقق شده به دست خلیفه الهی را داشته باشد، باید پیشرفت براساس مبانی توحیدی را، در جامعه منتظر احیاء نماید. مفهوم پیشرفت در رویکرد دینی، تداعی کننده حرکت، راه و سیورورت است (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۷/۲۳).

مراد از آرمان پیشرفت، تحقق همان ارزش‌های بنیادین فرازمانی و فرامکانی جهت‌دهنده هستند.^۱

رهبر عظیم‌الشان در گفتمان تکامل، واژه «پیشرفت» را به جای واژه «توسعه» استفاده می‌نماید؛ زیرا کلمه توسعه یک کلمه غربی با مبانی، همچون اومانسیم و اصول غیرالهی چون ظلم و غارت کشورهای دیگر است. در ضمن پیشرفت‌های غربی نتوانسته فقر، تبعیض و فساد را از بین ببرد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۲/۶؛ ۱۳۹۶/۳/۳۱). به تعبیر دیگر شکست ایدئولوژی توسعه در مقابل پیشرفت در اسلام اثبات گردید.

بدین جهت ما دنبال الگوی مستقل پیشرفت مطلوب و آرمانی اسلامی و ایرانی هستیم که از هدایت اسلام سرچشمه می‌گیرد، و از نیازها و سنت‌های ایرانی بهره می‌برد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۵/۱۵).

پایداری و استقامت در ابعاد گوناگون پیشرفت اسلامی طرح و برنامه دارد، که عبارتند از:
۱. پایداری و استقامت نسبت به بخش سخت‌افزاری یا ابزاری که عبارت است از: علم، اختراع، صنعت، سیاست، اقتصاد، اقتدار سیاسی و نظامی، اعتبار بین‌المللی، تبلیغ و ابزارهای تبلیغ؛ این‌ها همه بخش ابزاری و وسیله‌ای تمدن است؛

۲. پایداری و استقامت نسبت به بخش نرم‌افزاری تمدن که همان سبک زندگی بخش حقیقی و اصلی تمدن است؛ مثل مسئله خانواده، سبک ازدواج، نوع مسکن، نوع لباس، الگوی مصرف، مسئله خط، مسئله زبان، مسئله کسب و کار، رفتار ما در محل کار، رفتار با خانواده و دوست و دولت و بیگانه است (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۷/۲۳).

عرصه‌های پایداری برای پیشرفت و نزدیک شدن به معیارهای آرمان شهر مهدوی عبارتند

۱. متن کامل الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفتی: www.asriran.com

از:

۱. پیشرفت در عرصه فکر: باید جوشیدن فکر و اندیشه‌ورزی در جامعه خودمان به یک حقیقت نمایان و واضح تبدیل شود، البته این امر راهبردها و الزاماتی دارد که ابزار کار، آموزش و پرورش و رسانه‌ها [هستند]؛

۲. پیشرفت در عرصه علم است. البته علم هم خود، محصول فکر است؛

۳. پیشرفت در عرصه زندگی است که همه چیزهایی که در زندگی یک جامعه به عنوان مسائل اساسی و خطوط اساسی مطرح است، شامل می‌شود: مثل امنیت، عدالت، رفاه، استقلال، عزت ملی، آزادی، تعاون، حکومت؛

۴. پیشرفت در عرصه معنویت است که مهم‌ترین و روح همه عرصه‌های پیشرفت است. معنویت روح علم، سیاست و آزادی و همه اینها است. البته نمونه کامل این دنیا در دوران ظهور حضرت بقیة الله (ارواحنا فداه) اتفاق خواهد افتاد - آن‌جا حرکت اصلی، سریع و بی‌زحمت انسان آغاز خواهد شد. زحمت فقط عبارت است از همین که انسان در این راه حرکت کند و برود؛ دیگر حیرتی در آن‌جا وجود نخواهد داشت (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۹/۱۰/۹).

ولکن مواجهه و مقابله جبهه حق با پیشرفت غربی برای ظهور تمدن عظیم اسلامی، نیاز به مجموعه قابل توجهی از انسان‌های انقلابی که روحیاتی چون پایداری، هوشیاری، مقاومت درون آنها ریشه داوونیده باشد و رذایلی مانند منیّت، حب زر و زیورهای دنیوی از قلوبشان خارج شده باشد، با وجود این مجموعه و با تحمل مشاق، پیشرفت قطعی است. مشاقتی که انسان به قیمت ترقی بشریت به یک قدم بالاتر می‌خواهد آن را تحمل نکند، با ارزش است؛ همان هدفی که به خاطرش حسین بن علی علیه السلام به شهادت می‌رسد (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۶/۲۷).

پایداری و استقامت شاخص روحی و روانی

جهان بینی و ایدئولوژی اسلامی در صورتی بر ایدئولوژی‌های رقیب پیروز خواهد شد بود که بشر مبانی هستی‌شناسی را با اصول روان‌شناختی و قواعد حکمت‌آمیز الهی درآمیزد؛ چرا که رابطه معناداری بین پیروزی انسان و حیات در آرمان‌شهر مهدوی با عمل به دقایق حکمت‌آمیز در مبارزه بین حق و باطل وجود دارد. این قواعد حکمت‌آموز نکات به ظاهر کوچک و در معنا بزرگی است که در قرآن و کلمات معصومین و فرمایش‌های امام بود. همچون امید، عزت و قوت قلب (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۶/۲۷).

پایداری توأم با امید

حیات فردی انسان وابسته به شریان خون در رگ‌ها و حلول روح در جسم است، حیات جوامع نیز مرهون امید است امید در عقیده آرمانی مهدوی به منزله خون در کالبد و در حکم روح در جسم برای ملت‌ها است (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۱۰/۲۵).

امید به معنای تحقق خواسته‌ها، عملی شدن آرمان‌های والای بشری و به فعلیت رسیدن تمامی قوه‌ها و پتانسیل‌های موجود در طبیعت و سرشت آدمی در چهارچوب قوانین حاکم بر همین جهان است که دارای پایه و اساسی منطقی و از اعتقادات و باورهای دینی و ارزش‌های مبتنی بر وحی الهی سرچشمه می‌گیرند، امید حقیقی من جمله امید به ظهور، پیروزی حق بر باطل و فراگیری عدالت... است (حاتمی، ۱۳۸۵: ۱۶۱).

در تقابل حق و باطل امید به رحمت الهی، از امتیازات خاص جبهه‌ی حق و از عوامل مهم استقامت برای ارزش‌ها و مقاومت در مقابل مستکبرین و طواغیت است «وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ» (نساء: ۱۰۴) ولکن جبهه‌ی کفر از چنین منبع لایزالی، از پشتوانه‌ای استوار به نام امید به رحمت الهی تهی و محروم هستند.

امید به آینده و انتظار خواسته‌ها و وعده‌های الهی، اگر توأم با تلاش و حرکت باشد، امیدی راستین است و اگر به صورت امید انفعالی و کنش‌پذیر باشد، سیمای دگرگونه‌ای از ناامیدی و یأس است (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۱۰/۲۵).

یکی از مکرهای استعمار برای تخریب داروی مقوی و موتور محرک عقیده مهدویت، ترویج امیدهای انفعالی و دروغین است، که چون چوب لای چرخ و داروی مخدر عمل می‌کند، موجود زنده را به یک موجود مرده، یا جسم بی‌هوشِ مدهوشِ بی‌حسی تبدیل می‌کند و بدین طریق استعمارگران می‌توانند برای جوامع مرده تصمیم بگیرند و عمل کنند! این نحوه استعمار جوامع، ناشی از عدم تحرک ملت‌ها است. عدم تحرک، ناشی از عدم امید است. در حالی که با یک موجود سرحال زنده باهوش متحرک فعال نمی‌توانند هر کاری را انجام دهند (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۱۰/۲۵).

همیشه منتظرت هستم

بی‌آنکه در رکود نشسته باشم

همیشه منتظرت هستم

چونان که من

همیشه در راهم

همیشه در حرکت هستم

همیشه در مقابله (صفا رزاده، ۱۳۵۸: ۷۱).

امید به وعده راستین خداوند مبنی بر ظهور تمام حقیقت دین به دست آخرین حجت حضرت بقیه الله الاعظم مستلزم استقامت و مقاومت برای ریشه کن کردن از بن دندان تمام فتنه ها است. آن گاه که خداوند در میدان امتحان راستی آزمایی شما را صادق یافت، امید به رحمت الهی داشته باشید که او موانع ظهور را رفع و علل ناشناخته آن را تتمیم نماید:

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ (بقره: ۱۹۳).

پایداری توأم با عزت ملی

با نگرش عقلی، فطری و تاریخی، بشر برای پیشبرد زندگی و رسیدن به هدف های اجتماعی و آرمانی به تشکیل جامعه نیاز دارد؛ ولیکن طبق داده های عقلی زندگی بشر بدون تشکیل - جامعه ای که روح عزت ندارد، سامان نمی یابد. «عزت» در لغت، حالتی است در انسان که نمی گذارد مغلوب کسی شود و شکست بخورد (راغب اصفهانی، ۱۳۸۲: ۵۶۳).

عزت بحثی انتزاعی و ذهنی نیست، بلکه پایداری برای عزت ملی متکی به واقعیات جامعه است و بدین جهت چیستی عزت از منظر مقام معظم رهبری با توجه به واقعیت جامعه شکل می گیرد؛ یعنی اگر یک فرد و یا یک جامعه از جهت درونی به سازه ای مستحکم مبدل گردد که با اقتدار، توان مقابله با دشمن و مقابله با موانع را داشته باشد و بر چالش ها غالب، نه مغلوب و مقهور گردد، روح عزت در آن جامعه دمیده شده است (امام خامنه ای، ۱۳۹۴/۳/۱۴).

نکته دیگر آن که باید دانست عزت، ذاتی خداست و فقر، ذاتی ماسوی الله است، و فقیر جزء با استمداد از غنی نمی تواند به عزت برسد ﴿مَنْ كَانَ يَرْيِدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ (فاطر: ۱۰) شرط و قانون احراز عزتمندی، داشتن ایمان و عمل صالح است حتی با عبودیت به تنهایی حاصل نمی شود (طباطبایی، ۱۳۷۴: ج ۱۷، ۲۸).

عزت آرمانی حین مضاف بین حق و باطل، بین جبهه خدا و جبهه شیطان، متعلق به کسانی است که برای جبهه ی حق استقامت و پایداری کرده اند. زیرا ایمان به خدا وسیله ی علو مادی و رشد و عزت ملت است ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ أَنْ كُنْتُمْ مَوْمِنِينَ﴾ (آل عمران: ۱۳۹) (امام خامنه ای، ۱۳۹۴/۰۳/۱۳).

قواعد حکمت آمیز برای پایداری عزت مندی عبارتند از:

۱. عزت، ذاتی خداست و ذاتی ماسوی الله فقر است و فقیر جزء با استمداد از غنی نمی‌تواند به عزت برسد (طباطبایی، ۱۳۷۴: ج ۱۷، ۲۸). لذا کسانی که می‌خواهند از طریق اتصال به مراکز قدرت‌های شیطانی حیثیتی به دست بیاورند، خیالی باطل در اذهان‌شان می‌پروراند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۳/۱۴).

۲. انواع مکرها و حيله‌هایی که مشرکین آنها را وسیله کسب عزت می‌پندارند؛ بی‌نتیجه و نابود است و اثر ارزنده‌ای که مایه سعادت و عزت‌شان باشد ندارند: ﴿وَمَكْرُؤُكُم مَّا كُنْتُمْ تُبْجِرُونَ﴾ (فاطر: ۱۰) (طباطبایی، ۱۳۷۴: ج ۱۷، ۳۱).

عزت مقصد بود ای ممتحن

پیچ پیچ راه و عقب‌پناه و راه‌زن

(مثنوی معنوی، دفتر پنجم، بیت ۸۷۶)

ره‌آورد پایداری برای عزت‌مندی جامعه زمینه‌ساز حکومت مهدوی دو امر است:

۱. عزت مثل یک حصار و باروی مستحکم عمل می‌کند که جامعه عزتمند را از نفوذ و غلبه دشمن محفوظ نگه می‌دارد؛

۲. پدید آمدن روح عزت در یک ملت، فراگیر شدن فرهنگ «ما می‌توانیم»، کشف خود، کشف توانایی‌های خود و غلبه مستضعفین بر مستکبرین را به ارمغان می‌آورد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۳/۱۴).

پایداری توأم با قوت قلب جامعه

قوت قلب آحاد جامعه، راهبردی‌ترین شگرد پایداری در مقابل استکبار جهانی است که در صدد تخریب احساس ضعف، بی‌حرکتی ملت‌ها، احساس عدم توانایی و بی‌پشتوانگی در دل مسئولان کشورهای اسلامی می‌باشد.

دو عامل اساسی به جامعه منتظر حکومت آرمانی قوت قلب می‌دهد:

۱. امدادهای غیبی الهی و اتکاء به خدا است. البته کمک غیبی در صورت ایستادگی در میدان جنگ، در میدان چالش‌های سیاسی، به سراغ ملت‌ها می‌آید؛ نه در حال بیکاری و بی‌حرکتی.

۲. توجه و نظر لطف ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف قوت قلب و توانایی را مضاعف می‌کند (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۶/۲۹).

نتیجه‌گیری

پایداری نسبت به شاخص‌ها و اهداف انقلاب اسلامی؛ یعنی همان روحی که جامعه را به رشد و تکاپو وامی‌دارد و الگوهای فرازمانی و فرامکانی را بنیادین می‌نماید و با برنامه‌ریزی توأم با عقلانیت، واقعیت‌گرایی و مطالبه‌گرایی اهداف را مطالبه می‌کند. تحقق آرمان شهر مشروط به فراهم نمودن زمینه‌های مؤثر برای ظهور حضرت حجت ابن الحسن عجل الله تعالی فرجه الشریف است؛ چرا که آرمان شهر با نبی یا جانشین نبی شناخته می‌شود.

کلیدی‌ترین آرمان زمینه‌ساز حکومت آرمان شهر مهدوی از منظر مقام معظم رهبری «معنویت‌گرایی» است؛ به دیگر سخن آن هنگامی که بشر هدف خلقت را از ورای این ظواهر مادی جستجو کند و به توحید همان سرّ، معنا و باطن حیات انسان، متمرکز گردد، روزنه حیات در شهر آرمانی برای او پرتوافشانی می‌نماید. حیات موحدانه در آرمان شهر با سازش و تسلیم با طواغیت و استعمارگران همخوانی ندارد؛ لذا آرزومندان آرمان شهر مهدوی بایستی متوسل به اقامه قسط؛ یعنی همان عدالت اجتماعی شوند. چرا که با وجود سایه شوم سران کفر و طاغوت، نور متأللو نمی‌گردد. راهبردهایی را مقام معظم رهبری در عرصه جهانی و ایران اسلامی برای اجرایی شدن آرمان عدالت ارائه می‌دهند، من جمله معرفت‌افزایی جهانیان نسبت به موعود عدل‌گستر، رسوا نمودن قدرت‌های استکباری، تشکیل جبهه متحد در مبارزه با سردمداران ظلم جهانی با رویکرد جمعی و بسیج عمومی، تشکیل کمیپن‌هایی اسلامی ضد سیاست‌های آمریکایی صهیونیستی در فضای مجازی، نفی مدیریت دیکتاتوری بین‌المللی با تشکیل مشارکت دموکراتیک جهانی در عرصه مدیریت موثرترین راهبردهای تحقق عدالت در جهان است. در گستره ایران اسلامی برای ریشه‌کن کردن ظلم و اقامه قسط باید ایستادگی بازدارنده توأم با اقتدار و قوت قلب، امید و عزت ملی داشت.

منابع

قرآن کریم

۱. ابن بابویه، محمد بن علی (۱۳۸۱ق)، *کمال‌الدین و تمام النعمه*، تهران: دارالکتب الاسلامی.
۲. افضلی، سید عبدالرئوف؛ لکزایی، نجف (۱۳۹۲ش)، «آرمان شهر ملاصدرا؛ چیستی، ارکان‌ها»، شماره ۶۳.
۳. امین‌پور، قیصر (۱۳۸۹ش)، *مجموعه کامل اشعار*، تهران: مروارید.
۴. انوری، حسن (۱۳۸۱ش)، *فرهنگ بزرگ سخن*، تهران: سخن.

۵. آیتی، نصرت‌الله (۱۳۹۰ش)، «زمینه‌سازی ظهور؛ چیستی و چگونگی»، فصل‌نامه مشرق موعود، شماره ۱۹.
۶. جعفری هرستانی و دیگران (۱۴۰۰ش)، معاد طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، قم: نشر معارف.
۷. حاتمی، محمدرضا (۱۳۸۵ش)، «تجلی امید در فرهنگ مهدویت»، فصل‌نامه مشرق موعود، شماره ۱.
۸. حافظ شیرازی، شمس‌الدین محمد (۱۳۸۲ش)، دیوان حافظ شیرازی، تصحیح: علامه محمد قزوینی، تهران: عدالت، سوم.
۹. حسینی خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۳ش)، طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، تهران: مؤسسه فرهنگ ایمان جهادی.
۱۰. راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۳۸۲ق)، مفردات ألفاظ القرآن، قم: ذوی القربی.
۱۱. رودگر، محمد جواد (۱۳۸۸ش)، معنویت‌گرایی در قرآن مبانی مولفه‌ها و کارکردهای معنویت قرآنی، شماره ۱۴.
۱۲. صفارزاده، طاهره (۱۳۵۸ش)، بیعت با بیداری، تهران: انتشارات همدمی.
۱۳. صمدی، قنبرعلی (۱۳۸۸ش)، «آموزه انتظار و زمینه‌سازی ظهور»، فصل‌نامه مشرق موعود، شماره ۱۱.
۱۴. طباطبایی، محمدحسین (۱۳۷۴ش)، المیزان، قم: مؤسسه اسماعیلیان.
۱۵. طباطبایی، محمدحسین (۱۴۲۴ق)، شیعه، تهران: بی‌نا.
۱۶. طوسی، محمدبن محمد (۱۴۰۷ق)، تجرید الاعتقاد، محقق: محمدجواد حسینی جلالی، تهران: مرکز النشر التابع المکتب الاعلام الاسلامی.
۱۷. قمی، علی بن ابراهیم (بی‌تا)، تفسیرالقمی، قم: دارالکتاب.
۱۸. مجلسی، محمدباقر (۱۴۰۳ق)، بحارالانوار، بیروت: داراحیاء التراث العربی.
۱۹. مطهری، مرتضی (۱۳۷۷ش)، مجموعه آثار، قم: صدرا.
۲۰. مطهری، مرتضی (۱۳۷۲ش)، تکامل اجتماعی انسان، قم: صدرا.
۲۱. ملاصدرا، صدرالدین محمد شیرازی (۱۳۶۰ش)، اسرارالآیات، تصحیح: محمد خواجوی، تهران: انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران.

۲۲. ملاصدرا، صدرالدین محمد شیرازی (۱۹۸۱م)، *الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة الاربعة*، بیروت: داراحیاء التراث العربی.
۲۳. مولوی، جلال الدین محمد (۱۳۸۷ش)، *مثنوی معنوی*، شرح و تفسیر، تألیف: کریم زمانی، تهران: اطلاعات، پانزدهم.
۲۴. هراتی، سلمان (۱۳۶۴ش)، *از آسمان سبز*، تهران: حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی.
۲۵. متن کامل الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفتی www.asriran.com
۲۶. سایت KHAMENEI.IR